

Denizlerde Avcılık Başladı

>> 3'te

İlimize Meteorolojik Gözlem

İstasyonu Kuruldu

>> 7'de

2015 Yılında AKAK Projesi

Faaliyetleri Devam ediyor

>> 2'de

tarım bülteni

ARTVİN

YIL: 3 SAYI: 12 ARTVİN VALİLİĞİ İL GIDA TARIM VE HAYVANCILIK MÜDÜRLÜĞÜ YAYINIDIR

Ekim - Kasım - Aralık 2015

PEMBE DOMATESLER PAZARDA

Yerel Pembe Domates Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi İlk Meyvelerini Verdi.

İlimizde halkımız tarafından beğeni ile tercih edilen ve pembe Domates diye adlandırılan yöresel domates çeşidimizin yaygınlaştırılarak çoğaltılması ve halk pazarında satılan domateslerin en az %50 'sinin pembe domates olacak şekilde üretimin artırılması amacıyla İl Müdürümüz İshak Hacıkamiloğlu'nun bizzat ortaya koyduğu bu projeye ; 3 yıllık bir periyotta tamamı bedelsiz olarak 530.000 adet dağıtılacak olan ve 2015 yılında ilk olarak dağıtımı yapılan 130.000

adet pembe domates fidelerinin meyveleri halk pazarlarında görücüye çıkmaya başladı.

İl Müdürümüz İshak Hacıkamiloğlu'nun çiftçilerimizle birebir görüşmeleri ve pazar araştırmaları neticesinde, gelen talepleri dikkate alarak uygulanması talimatını verdiği projenin ilk yılında çiftçilerimizin yüzünü güldürdüğü ve çiftçilerimizden gelen olumlu görüş ve teşekkürlerin, projenin uygulanması noktasında ne kadar isabetli olduğunu ortaya koymuştur.

>> 2'de

Geçmişten Geleceğe Zeytin Yetiştiriciliği

Yusufeli ilçesinin iklimi, Çoruh nehrine yakın kısımlarda; yazlar sıcak ve kurak, kışları ise ılık ve yağışlı geçer. Bu iklim yapısı ilçede diğer çevre il ve ilçelerden farklı ürün çeşitleri yetiştirmeyi sağlamıştır. Zeytin yetiştiriciliği de bunların arasında önemli yer tutar.

>> 3'te

Balıkçı Tekneleri Halkın Hizmetinde

Bakanlığımızca denizlerdeki avcılık yükünün azaltılması amacıyla 10 metre ve üstü balıkçı gemileri "balıkçı gemisini avcılıktan çekenlere yapılacak destekleme ödemesi tebliği" kapsamında alınarak avcılıktan düşülmektedir. Destekleme ödemesi 10-20 metre arası gemiler için 10.000 TL, 21-30 metre arası 15.000 TL, 31-34 metre arası 20.000 TL, 35-45 metre arası 30.000 TL, 46 metre ve üzeri 35.000 TL olarak uygulanmaktadır.

>> 7'de

Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımlar Destekleniyor

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı kapsamında (KKYDP) İlimizde yatırımcılar tarafından yapılması planlanan 11 adet Proje Bakanlığımızca onaylandı.

10. Etap Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi programı çerçevesinde İlimizde; 7 adet Ahır ve Ağıl, 1 adet Süt İşleme Tesisi, 1 adet Soğuk Hava Deposu, 1 adet Gübre İşleme ve Paketleme Tesisi ve 1 adet Kültür Balıkçılığı Üretim Tesisi Projesi yatırıma alınmıştır.

>> 3'te

PEMBE DOMATESLER PAZARDA

Yerel Pembe Domates Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi İlk Meyvelerini Verdi.

Sayfa 1'in devamı

İl Müdürümüz İshak Hacıkamiloğlu her zaman çiftçilerimizin yanında olduğunu bu ve bunun gibi projelerin uygulanmaya devam edeceğini ve önümüzdeki 2 yılda da toplam 400.000 adet pembe domates fidesinin daha çiftçilerimize verileceğini ve bununla çiftçilerimize iyi bir gelir yanında vatandaşımıza da pazarlarda daha kaliteli bir ürün sunulacağını vurguladı.

İl Müdürlüğümüz teknik elemanlarının projenin olumlu ve olumsuz yanlarının ortaya konulması amacıyla çiftçilerimizle bire bir sahada ve pazaryerlerindeki ziyaretlerinde; "Ali AKBULUT (Ardanuç Ekşinar Köyü): Müdürlüğümüzün dağıttığı domates fiderlerinden çok memnunuz. İlk çıkan ürünümüzün kilosunu 5 TL'ye sattık. Şu anda 2,5 TL ile 4 TL arasında domatesimizi satıyoruz. Mansur ALPASLAN (Ardanuç Ekşinar Köyü): Domateslerden memnunuz, sert kabuklu değil, kilosunu 2,5 ile 4 TL arasında satıyoruz. Nebahat AKBULUT (Ardanuç Ekşinar Köyü): Domateslerin tanesi 1 kg civarında geliyor. Kabuğu ince çok güzel domates. Gönül KARAKUŞ (Ardanuç Çayağzı Mahallesi): Bu domates yemek için diğer çeşitlerden daha iyi, pazarda müşteri daha çok tercih ediyor. Hilmi KÖSE (Ardanuç Naldöken Köyü): İl Müdürlüğünce dağıtılan pembe domatesten ektim. Pazarda müşterilerce talep görüyor. Diğer çeşitleri 3 TL'ye satarken pembe domatesi 4 TL'ye satıyorum, çok memnunuz. Ali AY (Ekşinar Köyü): Domatesten memnunuz, verimi çok güzel, tanesi 1,5 kg gelen var, talep çok. Şu anda tezgahımda yok çünkü pazara çıkarmadan yerinde 4 TL'ye satılıyor. " Üreticilerimiz bu projeden memnun olduklarını ve projenin devam etmesini istediklerini beyan ettiler. İl Müdürlüğümüz olarak bizlerde üreticilerimize bol kazançlar diliyoruz.

2015 YILINDA AKAK PROJESİ FAALİYETLERİ DEVAM EDİYOR

2015 yılı AKAK Projesi hibe programı kapsamında %70 projeden ,%30 çiftçi katkısıyla yapılan 3 adedi Ardanuç, 2 adedi Şavşat, 1 adedi Yusufeli ve 5 adedi de merkez ilçe köylerimizde olmak üzere 11 adet sera yapımı üretime hazır olmak üzere tamamlanarak çiftçilerimize teslim edilmiştir. Sera başvuruları önümüzdeki dönemlerde de alınacaktır.

Ayrıca çilek yetiştiriciliğinin teşvik edilerek artırılması

amacıyla, AKAK projesi kapsamında malç, frigo fide, damla sulama ve ihatası ile birlikte Ardanuç ilçemizde 3 merkez ilçemizde 2 adet olmak üzere 500'er m2 lik 5 adet çilek bahçesi tesis edilmiştir.

İl Müdürümüz İshak Hacıkamiloğlu; AKAK Projesi kapsamında yapılan sera ve çilek bahçelerinin Artvin İlimize hayırlı olmasını dileyerek, yatırımların devam edeceğini belirtti.

İmtiyaz Sahibi :

Artvin Valiliği İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Adına

İshak HACIKAMILOĞLU
İl Müdürü

Genel Yayın Koordinatörü

Hakan KESKİN
İl Müdür Yardımcısı V.

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Hasan ÖZÇELİK
KTV Şube Müdürü

Grafik - Dizgi

Zeki ERGENE-Emine U. SÖNMEZ
Vet. Hekim Zir. Yük. Müh.

Yayın Kurulu

Alaeddin ZEREN - İl Müdür Yardımcısı
Hasan ÖZÇELİK - KTV Şube Müdürü
Tuncay YILMAZ - KKÖ Şube Müdürü
Hakkı YILMAZ - TAAD Şube Müdürü
Fatih DÜZCAN - BÜBS Şube Müdür V.
Mikail KAYA - HSYSÜ Şube Müdür V.
Cumhur ŞEN - GY Şube Müdür V.
Kenan TURAN - Sosyolog

Baskı

T.C. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Eğitim, Yayın ve Yayınlar Dairesi Başkanlığı
İvedik Cd. Bankacılar Sk. No:10, PK.14
06170 - Yenimahalle - ANKARA

Adres

Orta Mahalle, Şükrü Kanatlı Sokak,
No:32 Merkez/ ARTVİN

Tel : 0 (466) 212 14 05

Fax : 0 (466) 212 27 05

Ek Bina Tel : 0 (466) 212 10 37

TARIMA DAYALI EKONOMİK YATIRIMLAR DESTEKLENİYOR

Sayfa 1'in devamı

Projelerin toplam tutarı yaklaşık 18.000.000 TL olup Bakanlığımızca yatırımcılarımıza yaklaşık 7.000.000 TL hibe ödemesi gerçekleştirilecektir.

İl Müdürümüz İshak Hacıkamiloğlu; projelerin onaylanmasının ardından ilimizin kırsal alanda gelişmesine katkı sağlayacak projelerden duyduğu memnuniyeti dile getirerek, projelerin tamamlanması ile birlikte ilimiz genelinde özellikle hayvancılığa büyük bir destek sağlanacağını, yeni ve modern ahır ve ağıllar ile birlikte hayvancılıkta hem kalitenin hem de hayvan sayılarının artacağını belirtmiştir. Diğer yatırımların da ilimize açısından önemine değinen İl Müdürümüz, ilimizin en büyük eksikliklerinden olan Süt İşleme Tesisi desteklemesi ile ahır ve ağıllarda üretilen sütlerin pazara sunulabileceğini ve böylece Süt ve Süt Ürünleri konusunda bölgede söz sahibi olabileceğimizi belirtmiştir.

İl Müdürümüz ayrıca Gübre İşleme ve Paketleme Tesisi ve Kültür Balıkçılığı Üretim Tesisi Projesinin de Artvin için önemli bir ihtiyaç olduğunu, bunlar gibi projelerin daha da yaygınlaştırılarak Artvin'in Tarımsal üretimde diğer iller ile rekabet edebilecek düzeye getirilmesi gerektiğini ve bu desteklerle üretime katkıda bulunacak olmanın mutluluğunu yaşadıklarını dile getirerek projelerin ilimize hayırlı olması temennisinde bulunmuştur.

DENİZLERDE AVCILIK BAŞLADI

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu 3/1 Numaralı Ticari Amaçlı Su Ürünleri Avcılığını Düzenleyen Sirküler hükümlerine göre gırgır ve trol ağları ile avcılık faaliyetinde bulunan balıkçılar için 15 Nisan 2015 tarihinde başlayan genel av yasağı, gırgır yöntemiyle avlananlar için 1 Eylül'de, trol yöntemiyle avlananlar için 15 Eylül 2015 de sona ererek 2015-2016 su ürünleri av sezonu başlayacaktır. Avcılık sezonu 15 Nisan 2016 tarihine kadar devam edecektir.

Bakanlığımız, su ürünleri avcılığıyla ilgili düzenlemeler yaparken bilimsel, çevresel, ekonomik ve sosyal hususları göz önünde bulundurmıştır. Su ürünleri avcılığında tür, boy, zaman, derinlik, mesafe ve av araçları bakımından bazı yasak ve sınırlamalar ile balıkçılara yükümlülükler getirilmektedir.

Su ürünleri kaynaklarının korunması ve sürdürülebilir işletilmesi bakımından, avcılıkla ilgili getirilen kurallara uymak büyük önem taşımaktadır. Getirilen düzenlemelere uygun avlanmanın temini için Bakanlık olarak denetimlere, geçmişte olduğu gibi, tüm imkanlar seferber edilerek, yeni sezonda da artırılarak devam edilecektir. Balıkçıların bu düzenlemelere uygun avcılık faaliyetinde bulunmaları, sürdürülebilir su ürünleri avcılığı için büyük önem taşımaktadır.

İlimiz 35 km'lik sahil şeridinde her türlü trolle su ürünleri avcılığı yasaktır. Yunuslar, Foklar, Deniz Alaları ve Mersin balıklarının bütün karasularımızda avlanmaları yasaktır. Tüp, Nargile, Maske, Zıpkın ile dalış yapılarak, şnorkel ve su altı tüfekleri kullanılarak su altında ticari amaçlı balık avcılığı yasaktır. Gürcistan ile olan sınırimızda bulunan tampon bölgede gırgır ile su ürünleri avcılığı yasaktır. Gırgır ağı kullanan balıkçı gemileri için Bakanlık İl veya İlçe Müdürlüklerinden ağların derinliğini gösterir, bir yıl geçerli ölçüm belgesi alınması zorunludur. Gırgır ağlarıyla hamsi avcılığı 16.00-08.00 saatleri arasında yapılır. Gırgır ağları belirtilen saatler dışında, hamsi avlamak amacıyla denizde bulundurulamaz. Karasularımızda; gırgır ağları ile kıydan itibaren 24 metre derinlikten sığ sularda avcılık yapılması yasaktır. 1 Eylül 2016 tarihinden itibaren fanyalı ağlarda ağ göz açıklığı 36 mm, kalkan avcılığında kullanılacak ağların göz açıklığı 400 mm'den küçük olamaz.

Su ürünleri avcılığında monofilament (tek kat) misina ağları, multimonofilament (çoklu tek kat) misina ağları ve dolanan (drift-net) ağların kullanılması yasaktır. Bu ağların, gemilerde, balıkçı barınaklarında, barınma ve çekek yerlerinde bulunması yasaktır.

2015-2016 av sezonunda boy yasakları hamside 9 cm, istavrit ve mezgitte 13 cm, palamutta 25 cm, lüferde 20 cm, kalkanda 45 cm olarak uygulanacak olup yasal boy sınırı altında avcılık faaliyetleri idari yaptırım ile cezalandırılacaktır. 2015 yılında uygulanacak idari para cezası tutarı 1055 TL'dir.

Balıkçılarımız tarafından büyük emek ve zahmetle üretilen ve insan beslenmesinde, özellikle çocukların gelişiminde, erişkin insanların sağlıklarının korunmasında ve sürdürülmesinde sayısız faydaları olan su ürünlerinin, sezonunda halkımızın bol bol balık tüketmesini tavsiye ediyoruz. 2015-2016 balıkçılık sezonunun balıkçılarımız için bol ve bereketli olması dileğiyle.

MEYVE AĞAÇLARINDA GÖRÜLEN FUNGAL HASTALIKLARIN ÖNLENMESİNDE BORDO BULAMACI KULLANILMASI

Murat GÖKDEMİR - Ziraat Mühendisi

İlimizde bahçe tarımının yoğun olarak yapıldığı merkez ilçe ile Ardanuç, Şavşat, Yusufeli ve Murgul ilçelerinde son yıllarda inşa edilen barajların artması nedeniyle hissedilir derecede iklim değişiklikleri gözlenmeye başlanmıştır. Bununla birlikte, bölgemiz coğrafyasının kırık yapıda olması, küçük parsellerde tarımsal üretim yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Nitekim, küçük alanlarda yapılan tarımsal üretim ihtiyacı karşılamak ve daha fazla üretim düşüncesiyle bağ-bahçe alanlarında aralık ve mesafenin sık olarak tercih edilmesini, dolayısıyla iklim değişiklikleriyle birlikte nem oranının artması sonucu havalandırmanın yetersiz olması fungal ve bakteriyel hastalıkların yoğun olarak görülmesine davetiye çıkarmaktadır.

İlimiz genelinde uygulanan AKAK projesi, Meyveciliği Geliştirme Projesi, Çoruh Havza Projesi ve benzer projeler kapsamında bağ, ceviz ve kiraz türlerinin yoğunlukta olduğu bahçe tesisi sayısının giderek artması bahçe tesissin öneminin giderek arttığını ve iklim değişiklikleriyle birlikte, mevcut meyve bahçelerinde fungal ve mantar hastalıkların yoğunlukta görülmeye başlanması ve meyvelerde kalite düşüklüğüne neden olmaktadır. Bu nedenle bu hastalıklara karşı koruyucu nitelikte olan bordo bulamacının ilimiz tarımında önemi giderek artmaktadır. Sonuç itibarıyla, ilimiz genelinde tarımsal üretim yapan çiftçilerin bordo bulamacı hazırlama ve uygulama konusunda gerekli teorik ve uygulamalı bilgiye sahip olması gerektiği bir zorunluluk haline gelmiştir.

1-Bordo Bulamacı Nedir?

Bordo bulamacı göztaşı (Bakır Sülfat %98) ve kireç kullanarak hazırlanan, uzun yıllar meyve ağaçlarının çeşitli fungal ve bakteriyel hastalıklardan korunması amacıyla kullanılan etkili bir karışımdır. Özellikle sonbaharda (yaprakların $\frac{3}{4}$ 'ü ya da tamamı döküldüğünde) ve ilkbaharda (gözler uyanmadan önce) meyve ağaçlarına bordo bulamacı uygulandığında, ertesi yıl çıkabilecek pek çok hastalığa karşı etkili ve ekonomik bir koruma sağlamaktadır.

Sonbahar ve ilkbaharda bordo bulamacı kullanılmadan, bazı bakteriyel hastalıklarla mücadelede tam başarıya ulaşmak mümkün değildir. Bakteri ve fungusların oluşturduğu hastalıklar meyve ağaçlarımıza gövde ve dallardaki yara yerlerinden, çiçek gözleri veya yaprak gözlerinden bulaşır. İlaçlama yapılarak hastalığın bulaşması engellenir. Hastalık bulaştıktan sonra tedavi etmek çoğu zaman mümkün olmamaktadır.

Bordo bulamacı kullanıma hazır halde ilaç bayilerinde bulunabileceği gibi, bakır sülfat (göztaşı) ve kireç ile hazırlanıp kullanılması da mümkündür. Ancak hazır bordo bulamacı kullanılması halinde, kullanma dozunun önceden iyi bilinmesi gerekmektedir.

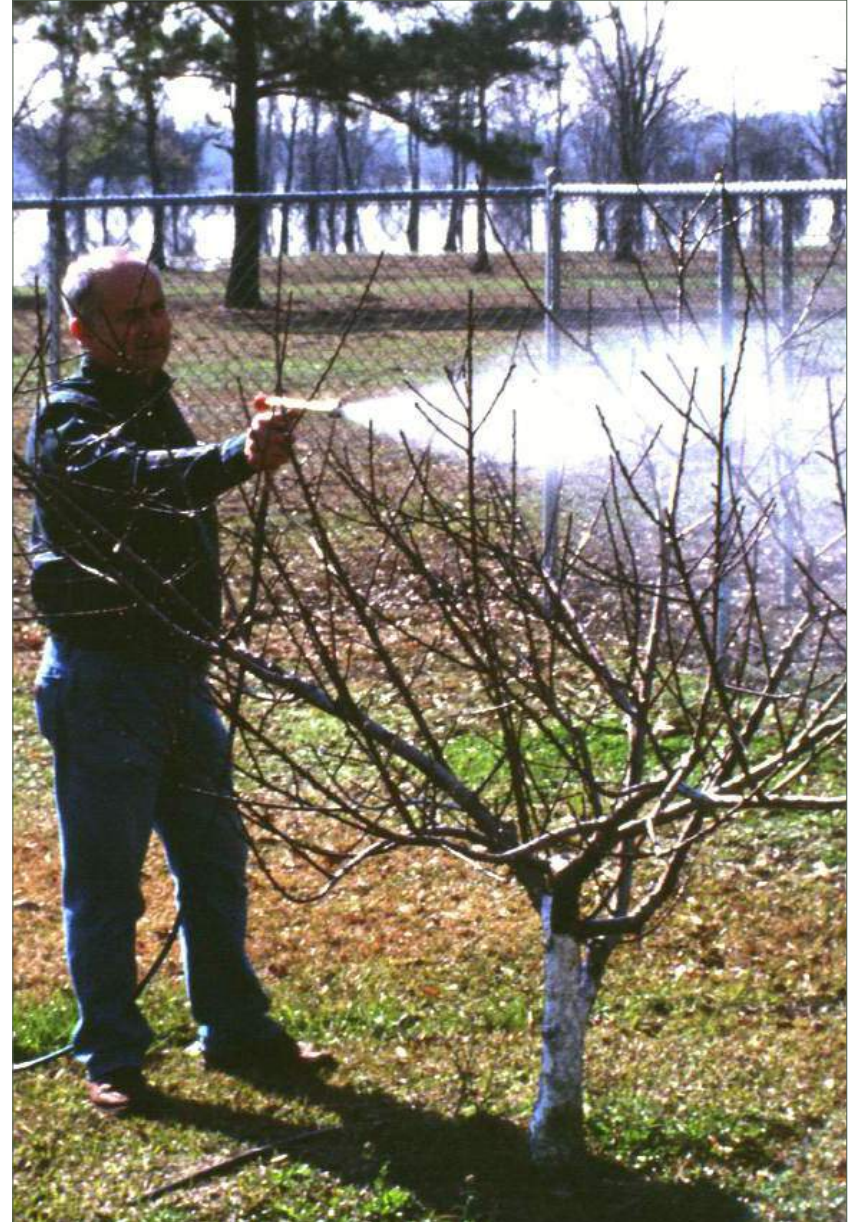
2-Bordo Bulamacı Hazırlamak İçin Gerekli Malzemeleri

Bordo bulamacı(%1 lik) hazırlamak için 1 kg göztaşı ve 1 kg sönmüş veya 0,5 kg sönmemiş kirece ve bunları eritmek ve karıştırmak için 1 adet 100 lt'lik, 1 adet 50 lt'lik plastik veya ağaç fıçı, beton

havuz, plastik kovaya, süzmek için tülbent, ağaç sopa(karıştırıcı) gibi malzemelere ihtiyaç vardır.(Demir, sac, teneke gibi metal kaplar kullanılmaz.)

3- Bordo Bulamacının Hazırlanması

1 kg Göztaşı 50 litre su alan bir fıçıda eritilir. Ayrıca bir kap içinde iyi kalitede 0,5 kg kireç suda söndürülür. Söndürülen kireç 100 litrelik fıçıya süzülerek aktarılır ve üzerine su ilave edilerek 50 litreye tamamlanır. Daha önce hazırlanan 50 litrelik Göztaşı eriyiği kireçli su üzerine yavaş yavaş karıştırılarak dökülür. (Kireçli suyun, göztaşı eriyiğinin üzerine dökülmemesi gerekir)Böylece açık mavi bir bulamacı meydana gelir. %0,75 lik Bordo Bulamacı hazırlamak için 100 litre suya 750 gram göztaşı,750 gram sönmüş kireç veya 375 gram sönmemiş kireç konur.

Sönmüş Kireç Kullanılacaksa	Sönmemiş Kireç Kullanılacaksa				
	100 Litrelik su için				
100 Litrelik su için	100 Litrelik su için				
Bordo Bulamacı Dozu(%)	Göztaşı(gr)	Sönmüş Kireç(gr)	Bordo Bulamacı Dozu(%)	Göztaşı (gr)	Sönmemiş Kireç(gr)
0,5	500	500	0,5	500	250
1	1000	1000	1	1000	500
2	2000	2000	2	2000	1000
3	3000	3000	3	3000	1500

4-Bordo Bulamacının Kontrol Edilmesi

Bordo bulamacının etkili olan kısmı göztaşıdır. Kirecin işlevi ise göztaşı içindeki bakırın yakıcılığını gidermek ve bitkiye daha iyi yapışmasını sağlamaktır. Usulüne uygun hazırlanmış bordo bulamacı mavi renkte, nötr ve alkali olması arzu edilir.

Konulan kirecin yeterli gelip gelmediğini kontrol etmek için turnusol kâğıdı kullanılır. Kırmızı turnusol kâğıdı bordo bulamacına batırıldığında mavi renge dönüşür ise bulamaç iyi hazırlanmış demektir. Kırmızı renkte kalırsa bir miktar daha kireçli su ilave etmek gerekir. Turnusol kâğıdı yerine 3-5 cm boyunda bir parlak çivi ile de kontrol etmek mümkündür. Hazırlanan bordo bulamacına parlak bir çivi batırılır. 4-5 dakika bekletilir ve sonra çıkarılır. Çivi üzerinde esmer kırmızı bir leke meydana geliyorsa biraz daha kireçli su ilavesi gereklidir. İyi hazırlanmışsa leke meydana gelmez.

5- Bordo Bulamacı Hazırlanırken ve Kullanırken Dikkat Edilecek Hususlar

A-Bordo bulamacı hazırlanırken daima kireçli suyun üzerine göztaşı eritilmiş su ilave edilir. Aksi takdirde karışım olmaz.

B-Sönmemiş kireç kullanıyorsak eritildikten sonra muhakkak süzülmalıdır. Eğer erimeyen taş, toprak kalmışsa kalan miktar kadar kireç tartılıp tekrar eritilmelidir.

C-Bordo bulamacı hiçbir ilaçla karıştırılıp atılmaz.

D-Bordo bulamacı atıldıktan sonra ilaçlama aleti temizlenmelidir.

E-Bordo bulamacı taze kullanılmalıdır. (Hemen kullanılmaz ise 100 litresine 200 gr şeker veya 1 lt yağlı süt koyarak 10 gün kadar bozulmadan saklanabilir.)

BAĞ VE MEYVELERDE BORDO BULAMACI UYGULAMASI

Elma ve Armutta Karaleke Hastalığı : Elma ve Armut Kara lekesinde dal sıracası bulunan yerlerde %2, Dal sıracası bulunmayan yerlerde %1 lik bordo bulamacı ile çiçek gözleri kabarmaya başladığında birinci ilaçlama yapılır.

Armutlarda Memeli Pas Hastalığı : Armutlarda memeli pas hastalığına karşı çiçek tomurcukları patlamak üzere iken %1'lik bordo bulamacı ile ilaçlama yapılır.

Bağ antraknozu hastalığı: Sürgünler 20-25 cm olduğunda %0,5'lik ,çiçeklenmeden önce %1'lik, çiçeklenmeden hemen sonra %1,5'luk bordo bulamacı uygulanır.

Bağ mildiyösü hastalığı: Tahmin uyarı sisteminin uygulanmadığı yörelerde, sürgünler 25-30 cm boya ulaştığı devrede %0,5'lik, 2. ve 3. ilaçlamalarda ise ilacın etki süresi dikkate alınarak %1 ve %1,5'luk bordo bulamacı uygulanır.

Eriklerde cep hastalığı : Tomurcukların kabarmaya başladığı dönemde %2'lik bordo bulamacı ile birinci ilaçlama yapılır.

Kiraz dal yanıklığı hastalığı : Sonbaharda yapraklar dökülmeğe başladığında %1'lik bordo bulamacı ile birinci ilaçlama , ilkbaharda gözler uyanmak üzere iken %0,6'lik bordo bulamacı ile ikinci ilaçlama yapılır.

Meyve ağaçlarında armillaria kök çürüklüğü hastalığı : Hastalık yeni başlamış ise hasta kökler kesilip kazandıktan sonra bu yerlere %5'lik bordo bulamacı, %2'lik Göztaşı, %5'lik karaboya ilaçlarından biri fırçayla sürülür, ilaç kuruduktan sonra üzeri aşı macunu ile kapatılır .

Sert çekirdekli meyve ağaçlarında bakteriyel kanser ve zamklanma hastalığı : Sonbaharda yaprakların yaklaşık %75'i dökülünce %3'lik bordo bulamacı ile birinci ilaçlama, ilkbaharda gözler uyanmadan önce %1'lik bordo bulamacı ile ikinci ilaçlama yapılır.

Şeftalide yaprak kıvrıcıklığı hastalığı : Tomurcukların kabarmaya başladığı dönemde %2'lik bordo bulamacı uygulanır.

Şeftalide yaprak delen hastalığı : Sonbaharda yaprak dökümünden hemen sonra %2'lik, ilkbaharda çiçek tomurcukları açılmadan önce %1'lik bordo bulamacı ile ilaçlama yapılır.

Yumuşak çekirdekli meyve ağaçlarında ateş yanıklığı hastalığı : Ağaçların durgun olduğu dönemde budamadan sonra %2'lik bordo bulamacı ile ilaçlama yapılır. Gözler kabardığında %2'lik bordo bulamacı ile ikinci ilaçlama uygulanır.

Zeytinde halkalı leke hastalığı : Zeytinler sürgün vermeden önce Şubat ayında %1,5'luk, zeytin ağaçları çiçek açmadan önce nisan ayında da %1'lik bordo bulamacı uygulanır.

Zeytin dal kanseri hastalığı:

- 1.İlaçlama; Aralık sonunda hasattan hemen sonra %2'lik,
- 2.İlaçlama; Şubat sonunda dolu, don zararından sonra %2'lik,
- 3.İlaçlama; İlkbahar yağmurları başlamadan önce %1'lik,
- 4.İlaçlama; Sonbahar yağmurları başlamadan önce %2'lik bordo bulamacı uygulanır.

GEÇMİŞTEN GELECEĞE ZEYTİN YETİŞTİRİCİLİĞİ

Sayfa 1'in devamı

Vadi boyunca Karadeniz yağışlı ikliminden, Doğu Anadolu'nun karasal iklimi arasında geçiş iklim özelliğini gösterir. Bölgede yapılan baraj çalışmalarıyla yok olan zeytin bahçelerinin yerine yenilerinin tesisi için mevcut bahçelerden zeytin çelikleri alınmış olup fidan haline getirilerek çiftçilere dağıtımı sağlanmıştır.Gen kaynaklarının korunması çerçevesinde bu çalışmalar devam etmektedir. Baraj sonrasında da bölgemizde zeytin yetiştiriciliği konusunda yapmış olduğumuz çalışmalarla önemli bir gelir kaynağı olarak yer alacaktır.

Butko, Satı, Otur zeytin çeşitleri mevcuttur. Butko çeşidinden zeytin yağı elde edilmektedir.

Zeytin yetiştiriciliğinde dekara verim yüksek olup, satış fiyatı da oldukça yüksektir. Bölge halkı için zeytin yetiştiriciliği önemli bir yer tutmaktadır.

TRABZON HURMASI YETİŞTİRİCİLİĞİ

Emrah AYDIN - Ziraat Mühendisi

Trabzon Hurması daha çok Karadeniz Bölgesinde yetiştirilmekte olup, Türkiye'de ilk kez Artvin yöresinde yetiştirilmiştir. Halen ilimizde her hangi bir kimyasal girdi gerektirmeden doğal olarak yetiştirilmektedir. Trabzon Hurması taze ve kurutularak tüketildiği gibi, gıda sanayinin tatlı, dondurma, marmelat, krema, kek, muhallebi, püre gibi alanlarında da kullanılmaktadır.

Kalp-damar hastalıkları, bağışıklık sistemi, sindirim sistemi hastalıklarına iyi gelmek, kanser hastalıklarından korunmada önemli bir yer tutmaktadır. Kansızlığa, vitamin eksikliğine, mide-bağırsak hastalıklarına iyi gelmektedir. İshali kesmekte, iştahı açmakta, mideyi kuvvetlendirmekte, safranın hararetini gidermekte, mide gastritini önlemekte, bağırsak iltihabını iyileştirmektedir. İlimizde taze meyve ve doğal yöntemlerle kurutularak tüketilmekte ve pazarlanmaktadır.

Toprak İstekleri

Trabzon hurmaları için en uygun toprak tipi, orta ağır, organik maddece zengin ve drene edilmiş derin topraklardır. PH'ı 6,5-7,0 olan topraklarda yetiştiricilik iyi sonuç verir. Bununla birlikte çok hafif topraklardan çok ağır topraklara kadar değişik toprak tiplerine de uyum sağlar. Kireç içeriği % 20'ye kadar olan topraklarda yetişebilir. Bitki besin maddelerince çok fakir olan topraklardan iyi sonuç alınmaz.

Bahçe Kurulması

Trabzon hurması ağacı, kışın yapraklarını döktüğü için subtropik iklim bölgeleri dışında, sıcak ılıman iklime sahip yerlerde yetiştirilebilir. Yazları sıcak ve hava nemi yüksek olan yerler tercih edilmelidir.

Bahçe kurulacak yerde, çok fazla rüzgâr alan yerlerden kaçınılmalıdır. Yeterli miktarda sulama suyu temin edilebilmeli ve suyun kalitesi tarımda kullanmaya uygun olmalıdır. Bahçe kurulacak yerin pazar durumu da önemlidir. Pazara yakın veya ulaşım imkânlarının iyi olması gerekir.

Arazi Hazırlığı

Bahçe yeri hazırlığına yaz aylarında başlanmalıdır. Beslenme ile ilgili sorunların olmaması için toprak analizi yaptırılmalı ve analiz sonuçlarına göre gerekli gübreler verilmelidir. Fazla yağış alan taban suyunun sorun olduğu yerlerde toprağın drenajı yapılmalıdır. Toprak organik maddece zengin değilse dekara 3-4 ton çiftlik gübresi verilmeli veya yeşil gübre ile gübrenelendirilmelidir. Sonbaharda derin bir sürüm yapılmalı ve eğer bahçe yeri engebeli ise tesviye edilmelidir. Bahçe yeri çok meyilli ise teraslama yapılmalıdır.

Trabzon hurması meyveleri rüzgârların sebep olduğu yaprak ve küçük dalların meydana getirebileceği zedelenmelere çok hassastır. Bu

sebepten fazla rüzgâr alan yerlerde bahçe tesisinden önce bahçe kenarı, bir veya iki sıralı olarak rüzgâr kıranlarla çevrilmelidir.

Fidan Dikimi

Dikilecek çeşidin seçimi yapılırken pazar değeri yüksek olan çeşitlere önem verilmelidir. İç pazar yanında dış pazar istekleri de dikkate alınmalıdır. İç pazarda sert yenen çeşitler tanınmamakta, yumuşayınca yenen çeşitler bilinmekte ve istenmektedir. Dış pazarda ise sert yenen çeşitlere talep artmaktadır. Buruk olan çeşitlerde; irilik, çekirdeksizlik, meyve kabuğu renginin koyu turuncu-kırmızı olması pazar değerini artıracak özelliklerdir.

Bahçenin erkenci, orta mevsim ve geçici çeşitlerle kurularak pazar periyodunun uzatılması gerekir. Çeşitlerin kurutularak don durularak veya diğer şekillerde değerlendirilebilmeleri de önemlidir. Dikim çukurları 60-70 cm derinlik ve genişlikte açılmalıdır. Çukurlar açılmadan önce fidan yerleri işaretlenir. Her fidanın geleceği yere bir işaret çubuğu dikilir. Sonra dikim tahtası ortasındaki işaret yeri, dikilen çubuğa gelecek şekilde toprak hizasında yerleştirilir ve kenarlardaki işaret yerlerine birer çubuk dikilir. Ortadaki çubuk alınarak bu nokta ortada kalacak şekilde çukur açılır. Dikim sırasında, dikim tahtasının uç kısmındaki işaretli yerler daha önce dikilen çubuklara yerleştirilir. Fidan, tahtadaki işaretli kısma yerleştirilerek dikim yapılır. Dikim, fidanlar yapraklarını döktükten sonra başlamak üzere ilkbahara kadar olan devrede yapılabilir. Kışları soğuk geçen yerlerde ilkbahar dikimi tercih edilmelidir.

Sulama

Sulama suyu miktarı ve sıklığı, iklim, toprak ve sulama sistemlerine göre değişiklik gösterir. Karık usulü sulama yapılabilir. Bu sulama sisteminde, genç bahçelerde, ağaçların iki yanından geçirilen karıklar, gelişmiş ağaçların bulunduğu yerde ise ağaçların iki yanından geçirilen ikişer karık ile sulama yapılabilir. Alttan yağmurlama sistemi de uygun bir sistemdir.

Budama

Dikimden sonraki ilk üç yılda şekil budaması yapılır. Fidanın taçlandırılmasında değişik doruk dallı (modifiye lider) sistemi uygulanabilir. İstenirse palmet şekli de verilebilir. Değişik doruk dallı sistemde esas olan, gövde üzerine düzgün aralarla dağılmış 3-5 ana dalın gelişmesini sağlamaktır.

Kışın dikim budaması yapılmış olan fidanların, mayıs-haziran aylarında ana dalları seçilir. Çatal olan filizlerden istenmeyenler kırılır. Seçilen dallar arasındaki mesafe en az 10 cm olmalıdır. Gövde ile dalların yaptıkları açı da 45-60 derece olmalıdır. Seçilen dalların, ağacın dengesi yönünden ağacın değişik yönlerine dağılmış olması önemlidir. Zayıflamasını istediğimiz dallarda eğme işlemi yapılmalıdır.

İkinci yıl yaz aylarında yeşil budama uygulanır. Her ana dal üzerinde, yardımcı dallar seçilir. Ana ve yardımcı dalların kuvvetli gelişmesi için diğer dallar eğilir, istenmeyen filizlerden kırma yapılır. Üçüncü yıl aynı işlemler devam eder. Taç teşekkülünden sonra fazla bir işleme gerek yoktur. Çok kuvvetli büyüyen dallarda tepe alma yapılmalıdır. Çok zayıf ince dallar, birbirine geçmiş, hasta ve yaralı dallar kışın kesilip atılır. Alt dalların meyve yükü ile eğilip kırılmalarını önlemek için tepe alma yapılmalı veya bu dallar herekleyle desteklenmelidir.

Hastalık ve Zararlılarla Mücadele

Genel hastalık ve zararlılar Trabzon hurmalarında da etkilidir. Bakım işlerini titiz bir şekilde eksiksiz yerine getirmek, sağlıklı bitki yetiştirmek ve gerekli kültürel tedbirleri almak hastalık ve zararlıların bulaşmasını ve etkinliğini önemli ölçüde azaltacaktır. Problem olan hastalık ve zararlılara karşı mücadelenin ihmal edilmemesi gerekir. Aksi takdirde büyük ekonomik kayıplara uğranması kaçınılmazdır. Bunlarla kültürel ve ilaçlı mücadele yapılması gereklidir.

İLİMİZE METEOROLOJİK GÖZLEM İSTASYONU KURULDU

Bakanlığımız ile İstanbul Teknik Üniversitesi işbirliğinde yürütülen Ulusal Tarım Yönetim Sistemleri programı kapsamında, Tarımsal İzleme ve Bilgi Sistemi dahilinde İlimiz Hopa ve Borçka İlçelerinde 2 adet meteorolojik gözlem istasyonu kurulmuştur.

Kurulan bu istasyonlar ile her 10 dakikada bir 24 ayrı parametre ölçülmektedir. Bu parametreler yağış, rüzgar hızı, nem oranı, sıcaklık, sel ve su baskını, hasat öncesi ve hasat döneminde ürün rekolte tahmini verileri ile sistem bünyesinde bulunan erken uyarı sensörü sayesinde mantari hastalıkların belirtileri hakkında veri elde edilmektedir.

İlimizde kurulu olan bu istasyonlar sayesinde gerek doğal afetlere karşı önlem almak ve gerekse bitki hastalık ve zararlıları ile mücadelede önceden tedbir alınması konusunda yararlı olacağı aşikardır.

Sonuç olarak bu istasyonlar sayesinde İlimiz tarımında meydana gelebilecek olası afetlerden zarar görme engellenmiş olacaktır.

BALIKÇI TEKNELERİ HALKIN HİZMETİNDE

Sayfa 1'in devamı

İlimizden 2013 yılında 1 tekne, 2014 yılında 2 tekne ve 2015 yılında 3 tekne sahibi destekleme için müracaat etmiş olup işlemleri tamamlanmış destekleme tutarları Bakanlığımızca ödenmiştir.

Tebliğ gereği destekleme kapsamında alınan balıkçı gemileri ruhsatları iptal edilerek ya sökülmekte yada talepleri halinde Üniversite, Araştırma Kurumları veya Resmi Kurumlara hibe edilebilmektedir. Bu kapsamda İlimizden 2015 yılında desteklemeye müracaat eden 1 tekne Borçka Belediyesine, 2 tekne ise Artvin Belediyesine hibe edilmiştir. Tekneler Belediyelerce arama kurtarma ve kontrol faaliyetlerinde kullanılacaktır. Borçka Belediyesine hibe edilen tekne Borçka Baraj gölünde aktif olarak kullanılmaktadır. Artvin Belediyesine tahsis edilen 2 tekne ise karada tadilat görmektedir.

İLİMİZDE SULAMA VERİ TABANI VE SULAMA TESİSLERİNİN SAYISALLAŞTIRILMASI DEĞERLENDİRME VE BİLGİLENDİRME TOPLANTISI YAPILDI

Onuncu Kalkınma Planında yer alan Öncelikli Dönüşüm Programlarından "Tarımda Su Kullanımının Etkinleştirilmesi Programı Eylem Planı kapsamında;

Söz konusu eylem planının 2. Bileşeni olan "Suyun Bilinçli Kullanımı İçin Tarım Üreticilerine Yönelik Eğitim ve Yayımın Artırılması" ve 3. Bileşeni olan "Destekleme Politikalarının Su Kısıtı Esas Alınarak Gözden Geçirilmesi" bileşenleri için Bakanlığımız Tarım Reformu Genel Müdürlüğü bileşen sorumlusu olarak belirlenmiştir.

Program kapsamında yer alan "Sulama Tesislerinin İşletme Haritalarının Sayısallaştırılması" eylemi kapsamında 31 Ağustos-04 Eylül 2015 tarihleri arasında 5 gün süreli İl Müdürlüğümüz ve İlçe Müdürlüklerimizdeki teknik personellerine yönelik değerlendirme ve bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

Eğitime eğitici olarak InterGIS firmasından Hatice HAKYEMEZ ve Bakanlık temsilcisi olarak Arazi Islahı ve Sulama Sistemleri Daire

Başkanlığından Ziraat Yüksek Mühendisi Arzu ÖZER katıldı.

Eğitimin toplantısında İl Müdürümüz İshak HACIKAMİLOĞLU " İlimiz Karadeniz İklim kuşağı ile Doğu Anadolu Bölgesi Karasal İklimi arasında geçiş kuşağındadır. Bu coğrafi konumu ve topoğrafik özellikleri nedeniyle aynı anda farklı iklim şartları bir arada görülmektedir. Sahil kesimlerinde ılık ve yağışlı iklim hâkimken, iç bölgelerin yüksek kesimlerinde kışlar uzun, bol kar yağışlı ve yaz ayları serin olmakta, Çoruh nehri ve kollarının oluşturduğu derin vadiler ise kıyı kesimine oranla daha az yağış almaktadır.

İlimizin sahil kesiminde yeterli yağış miktarı olmasına rağmen küresel ısınmanın yol açacağı iklim değişikliğinin doğuracağı sonuçlar açısından şimdiden tedbirler almak ve sulama veri tabanını güncel tutarak su kaynaklarımızı etkin bir şekilde kullanımının gerekliliği, su kaynaklarımızın kontrol edilebilir olması hususu önem arz etmektedir" dedi.

ARILARDA SONBAHAR BAKIMI VE KIŞLATMA

Yağmur ÇATALTEPE
Veteriner Hekim

Arıcılıkta sonbahar bakımı, arıların kışı en az kayıpla atlattığı ve bahara güçlü çıkması açısından büyük önem arz etmektedir. Teknik arıcılıkta sonbahar dönemi bakımı ve kışlatma gelecek yılın başlangıcı demektir. Bu nedenle gelecek sezonun başarısı ve verimliliği büyük ölçüde sonbahar dönemi bakımına ve kışlatmaya bağlıdır. Bu durum göz önünde bulundurularak koloniler, bal hasadından sonra, tek tek kontrol edilmeli, aşağıdaki konularda çalışma yapılmalıdır.

1-Ana Arı Kontrolü: Koloniler bal hasadından sonra ana arı yönünden kontrol edilmeli ve ana arısı olmayan kolonilere ana arı vermek, yaşlanmış, yıpranmış, vasıfsız ve verimsiz ana arıları değiştirerek, kolonilerde, kışa girmeden genç işçi arı sayısını ve nüfusunu artırmak ve kışa güçlü bir şekilde girmeyi sağlamak. Zira verimli ve karlı bir arıcılık için, sabit arıcılar 2 yılda bir, gezginci arıcılar ise her yıl ana arıyı değiştirmeli ve geçeltirmelidir.

2-Kovanlarda bırakılacak bal miktarı besleme dikkat: Kolonilerin genç popülasyon kazanması için 1/2 lik (1 kısım su, 2 kısım şeker) koyu şurup ile sonbahar teşvik şuruplaması mutlaka yapılmalıdır. Arılar bu şurubun bir kısmını da depolayarak kış ve ilkbahar için gerekli bal stokunu yapmış olurlar.

Ayrıca arıların kış mevsimini sağlıklı bir şekilde geçirebilmeleri için yeterli miktar ve kalitede bal, polen bulunmalıdır. Bırakılacak bal, hem kışın arıların yemesi, hem de erken ilkbaharda çiçekler açıp nektar oluşuncaya kadar yavru beslenmesinde kullanılır. Arılar kış salkımı oluşturduklarında bal tüketimi cüzi miktardadır. Esas bal tüketimi kış sonunda yavru besleme döneminde artar. 10 çerçeveli arıda kışa girerken en az 18-20 kg. bal bırakılmalıdır.

Koloniler kışa girerken ve kıştan çıkarken bal stokları yeterli değilse o zaman katı yem (kek) ile beslenmelidir.

Kek Yapımı: 1 kısım bal 35- 40 dereceye kadar ısıtılarak 3 kısım pudra şekeri ile iyice karıştırılır. Elde edilen karışım 1 kg. lık poşetlere yerleştirilip, poşetin alt kısmı kesilerek arılı çerçeveler üzerine yerleştirilir.

Kek hazırlamada polen açığı bulunan bölge ve dönemlerde bu açığın kapatılması için süt tozu, bira mayası karıştırılarak arıların protein ve vitamin ihtiyaçları karşılanabilir. Polenin yeterince bulunduğu bölge ve dönemlerde bu uygulamaya gerek yoktur.

Kek hazırlama ve uygulamada dikkat edilecek önemli husus, kekin kovan içi ısısında eriyerek arıların üzerine akmayacak katılıkta ve arılar tarafından tüketilebilecek yumuşaklıkta olmasıdır.

3-Yağmacılığa Dikkat:

Yağmacılık; arılıktaki zayıf arıların ballarının, başka arılar tarafından çalınmasıdır. Yağmacılığın önlenmesi için;

- Yağma eğilimi olmayan arı ırkı ile çalışılmalıdır.
- Arılıktaki zayıf ve güçsüz kovan bulundurulmamalıdır.
- Arıların hepsine birden yemleme yapılmalıdır.
- Ana arı genç olmalıdır.
- Kontroller sırasında kovan uzun süre açık bırakılmamalıdır.
- Kovanlar birbirine çok yakın konulmamalıdır.
- Uçuş delikleri mevsime göre daraltılmalıdır.
- Kuvvetli kovan ile zayıf kovanlar yer değiştirilmelidir.
- Besleme sırasında etrafa şurup dökülmemeli, yağmacılığa sebep olacak hareketlerden kaçınılmalıdır.
- Yağmaya uğrayan kovanın üstüne yağmur yağmış gibi su püskürtülmelidir.
- Yön değiştirmeli veya önüne yapraklı çalı gibi maddeler konulmalıdır.

- Terebentin gibi kokulu bir madde uçuş deliği önüne sürülmelidir.
- Taarruz edenle, taarruza uğrayan kovayı tespit etmek için arıların üzerine pudra şekeri dökülmeli ve takip edilmelidir.

- Yağmaya uğrayan arılı kovanları arılıktan uzaklaştırılmalıdır.

4-Zayıf ve Güçsüz koloniler: Nüfusu az, zayıf ve güçsüz koloniler birinin anası alınarak birleştirilmeli, boş çerçeveler alınarak bölme tahtası ile kovan içi daraltılmalı ve arı sıklaştırılmalıdır. Uçuş delikleri daraltılmalı, çatlak ve delikler izole edilmelidir.

5-Hastalıklarla Mücadele: Diğer önemli bir sonbahar işi de hastalık ve parazitlere karşı ilaçlı mücadele yapmaktır. Bal hasadından sonra yavrunun en az olduğu dönemde mutlaka varroa mücadelesi yapılmalıdır. Ayrıca diğer hastalıklar yönünden de kontrol edilerek gerekli tedbirler alınmalıdır.

İlaçlı mücadele yaparken kesinlikle rastgele ilaç kullanılmamalı, Bakanlığımızdan ruhsatlı ilaçlar kullanılmalıdır.

Zira ruhsatsız ve rastgele ilaç kullanımı insan sağlığına zararlı kalıntı oluşmakta, ayrıca ihracatımızı da olumsuz yönde etkilemektedir.

6-Kışlatma:

- Arıların kışı geçireceği arılık, kuzeyi kapalı, güneyi açık, mümkünse üstü kapalı yer olmalıdır.
- Açık arılıklarda ise rüzgar almayan, su tutmayan yerler seçilmeli.
- Kovanlar hafif öne eğik şekilde bırakılmalıdır.
- Kovanlar mutlaka bir sehpa üzerinde yerden yükseltilmeli, böylece nemden ve sudan korunmalıdır.
- Arıların salkımı bozmasına neden olabilecek gürültü, sarsıntı ve sestem uzak yerlerde konaklatılmaları sağlanmalıdır.
- Kışı fazla soğuk geçen yerlerde kolonilerin etrafı hasır, çuval vs. gibi soğuktan koruyucu maddelerle sarılmalıdır.
- Gezginci arıcılar Arıcılık Yönetmeliği ve Valilik Genel Emrine uygun hareket etmeli ve İl/İlçe Müdürlüklerinden Konaklama Belgesi almalıdır.

HEMŞİN KOYUNU VE ISLAHI

Memiş PALTACI
Veteriner Hekim

Hemşin koyununun Ana Vatanı, Türkiye'dir. Ülkemizin Doğu Karadeniz Bölgesinde yoğunlukla Artvin, Rize ve Trabzon illeri ve ayrıca Ardahan'da yetişir. Kombine verimli bir ırktır. Vücut rengi genellikle siyahtan kahverengine kadar değişmekte ve kirli beyaz olanlarına da rastlanmaktadır. Yerli ırklar içinde en uzun kuyruk yapısına sahip olan ırktır. Engebeli ve kayalıklı bölgelerde yürüme ve tırmanma yeteneği çok iyidir. Yağışlı ve nemli Doğu Karadeniz iklimine iyi uyum sağlamıştır. Coğrafyamızda rahatlıkla yaşayan bu ırkın yapılacak olan ıslah çalışmaları ile daha verimli bir hale getirilmesi, hem ırkın geleceği hem de ülkemizin et ihtiyacının karşılanması yönünde önem arz etmektedir.

Ülkemizde gün geçtikçe artan et talebi büyük oranda büyükbaş hayvanlardan karşılanmaktadır. Büyükbaş hayvancılıkta ise yem maliyetlerinin yüksek olması sebebi ile üretilen etinde maliyeti önemli oranda artmaktadır. Bu bağlamda baktığımızda küçükbaş hayvan yetiştiriciliğine de önem vermemizin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Eğer yeterli miktarda ve uygun fiyatlara küçükbaş eti üretebilirsek halkın talebinin de bu yönde artacağı öngörülmektedir. Tüm bunlar göze alınarak bakıldığında kendi coğrafyasına uyum sağlamış yerli ırklarımız için ıslah çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Son yıllarda ülkemiz hayvancılığının geliştirilmesi ve yerli ırklarımızın korunması amacıyla önemli adımlar atılmakta olup bu kapsamda ilimizde de Hemşin Koyunun Islahı ile ilgili projeler yapılmaktadır. 2006 yılında başlayan ve süregelen Hemşin Koyunu Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesine 2011 yılında yeni yetiştiricilerimizin katılımı ile 2. Proje düzenlenmiştir. Bu yıl ise 3. Proje için gerekli çalışmalar yapılmış olup 41 yeni yetiştiricimiz toplam 6000 koyun ve 300 koçla projeye dahil edilmiştir. Ayrıca DOKAP kapsamında %80 hibeli koç desteği verilmektedir.

Daha önceki yıllarda kuzu ve anaç koyun üzerinden verilen destekleme ödemeleri bu yıldan itibaren kuzu ve koçlar üzerinden verilecektir. Bu kapsamda taban sürülerde kuzular için 35,00 TL, koçlar için 200,00 TL, elit sürülerde ise kuzular için 75,00 TL ve koçlar için 200,00 TL destekleme ödemesi yapılacaktır.

Birlik çalışanları ve yetiştiricimizle yaptığımız istişarelerle uygulanan bu projelerle birlikte Hemşin kuzularının canlı ağırlığında belli bir oranda artış olduğu kanısına varılmıştır. Bu projelere devam edilmesi ve kapsamının genişletilmesi Hemşin Koyununun varlığını devam ettirmesi ve kalitesinin artırılması açısından çok faydalı olacaktır.

ARTVİN İLİ DOĞAL BİTKİLER KİTABI BASKIYA VERİLDİ

İlimiz Bitki tür zenginliğinin tespiti amacıyla Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi, Artvin İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü ve Ziraat Bankası Genel Müdürlüğü işbirliğinde, ilimizde mevcut bitki türlerinin kitap haline getirilerek kamuoyuna mal edilmesi projesi kapsamında, 2013 yılında ilimizde yayılış gösteren bitki tür çeşitliliğinin tespitine başlanmış ve 2015 yılında tamamlanan çalışma ile 2990 adet bitki türünün ilimizde mevcut olduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen bitki türleri fotoğraflanmak suretiyle kitap haline getirilmiş ve şu anda baskı aşamasında olup, basım işlemini müteakiben kamuoyu ile paylaşılacaktır. Artvin ili bitkisel tür çeşitliliği hakkında yazılan en kapsamlı eser olma özelliğine sahip olan bu kitap, bundan sonraki çalışmalar için temel kaynak niteliğinde olacaktır.

Bitkiler sahip olunan en önemli doğal kaynaklardır. Bu canlı doğal kaynakların insanlığın yararına sunulabilmesi için tanıtılmaları ve yazılı eserlere dönüştürülmeleri gerekmektedir. Artvin Florasının bir

bütün olarak değerlendirilmesi ve renkli resimli bir esere dönüştürülmesi amacıyla bir sonucu olarak bu eser ortaya çıkmıştır. "Artvin İli Bitkisel Tür Çeşitliliğinin Tespiti ve Doğal Bitkileri Kitabının Hazırlanması" isimli proje Ziraat Bankası Genel Müdürlüğüne finanse edilmiş ve 170.000 TL bütçe tahsis edilmiştir. Proje sonunda Artvin ilinde doğal yayılış gösteren bitki takson sayısı 1300'lerden 3000'lere ulaşmıştır. Artvin, sahip olduğu 2990 civarındaki bitki çeşitliliği ile ülkemizin en zengin ilidir. Artvin ilinin bitki çeşitliliği birçok ülke ile mukayese edilebilir zenginliktedir. Bitkilerinin 199 Adeti endemik olmak üzere 515 Adeti nadirdir.

Kitap içerisinde 1200 adet bitkiye ilişkin 3000 adet renkli fotoğraf yer almaktadır. Bitkilere ait fotoğraflar, ait oldukları familyaları dikkate alınarak alfabetik sıraya göre verilmiştir.

Bu çalışma ile, ilimizde ekoturizm faaliyetlerinin geliştirilmesi için yerel otoriteler tarafından yatırımların desteklenmesi ile iç ve dış turizmin hız kazanması, bu sayede ilimizin tanıtımının daha iyi yapılması beklenmektedir.

TARIM ARAZİLERİNİN SATIŞ VE MİRAS YOLUYLA DEVRİ

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından tarım arazilerinin parçalanmasını önlemek ve arazilerde değer kaybının önüne geçmek amacıyla 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununda değişiklik yapılmıştır. 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, 15.05.2014 tarih ve 29001 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 6537 sayılı Kanun ile değiştirilmiştir.

15.05.2014 tarihinde yayımlanan 6537 sayılı kanunun amacı; toprağın korunması, geliştirilmesi, tarım arazilerinin sınıflandırılması, asgari tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin belirlenmesi ve bölünmelerinin önlenmesi, tarımsal arazi ve yeter gelirli tarımsal arazilerin çevre öncelikli sürdürülebilir kalkınma ilkesine uygun olarak planlı kullanımını sağlayacak usul ve esasları belirlemektir.

Söz konusu kanunun daha iyi anlaşılabilmesi için bazı kavramların bilinmesinde yarar vardır.

1-Asgari tarımsal arazi büyüklüğü: Üretim faaliyet ve girdileri rasyonel ve ekonomik olarak kullanıldığı takdirde, bir tarımsal arazide elde edilen verimliliğin, söz konusu tarımsal arazinin daha fazla küçülmesi hâlinde elde edilemeyeceği Bakanlıkça belirlenen en küçük tarımsal parsel büyüklüğüdür. Asgari tarımsal arazi büyüklüğü, bölge ve yörelerin toplumsal, ekonomik, ekolojik ve teknik özellikleri gözetilerek Bakanlık tarafından belirlenir. Belirlenen asgari büyüklüğe erişmiş tarımsal araziler, bölünemez eşya niteliği kazanmış olur. Asgari tarımsal arazi büyüklüğü; mutlak tarım arazileri, marjinal tarım arazileri

ve özel ürün arazilerinde 2 hektar, dikili tarım arazilerinde 0,5 hektar, örtü altı tarımı yapılan arazilerde 0,3 hektardan küçük belirlenemez. Bakanlık asgari tarımsal arazi büyüklüklerini günün koşullarına göre artırabilir. Tarım arazileri Bakanlıkça belirlenen büyüklüklerin altında ifraz edilemez, hisselendirilemez, Hazine taşınmazlarının satış işlemleri hariç olmak üzere pay ve paydaş adedi artırılamaz. Ancak, tarım dışı kullanım izni verilen alanlar veya çay, fındık, zeytin gibi özel iklim ve toprak ihtiyaçları olan bitkilerin yetiştiği alanlarda arazi özellikleri nedeniyle belirlenen asgari tarımsal arazi büyüklüğünden daha küçük parsellerin oluşması gerekli olduğu takdirde, Bakanlığın uygun görüşü ile daha küçük parseller oluşturulabilir.

2- Ekonomik bütünlük: Mülkiyeti aynı kişiye ait birden fazla tarımsal arazinin tarımsal üretim faaliyetine ekonomik bir değer katacak şekilde birbirine bağımlı olarak işletildiği Bakanlıkça tespit edilen arazilerdir. Aynı kişiye ait tarımsal araziler arasındaki ekonomik bütünlük olup

olmadığının tespiti aşağıdaki kriterlere göre belirlenir:

A- Örtü altı tarım arazilerinde bir dekar, dikili tarım arazilerinde beş dekar, sulu ve kuru tarım arazilerinde on dekarın altında olan tarım arazileri ekonomik bütünlük arz etmez.

B- Aynı kişiye ait sınırdış olmayan tarım arazilerinin aralarındaki mesafe on km'den az ve örtü altı tarım

arazilerinde bir dekar, dikili tarım arazilerinde beş dekar, sulu ve kuru tarım arazilerinde on dekarın üzerinde ise bu araziler arasında ekonomik bütünlük bulunduğu kabul edilir.

Artvin İl ve İlçeleri için yeter gelirli tarımsal arazi büyüklükleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Artvin (İl/İlçe)	Sulu Arazi (da)	Kuru Arazi (da)	Dikili Arazi (da)	Örtü Altı Arazi (da)
Ardanuç	75	200	10	3
Arhavi	75	200	10	3
Borçka	80	200	10	3
Hopa	75	200	10	3
Merkez	70	180	10	3
Murgul	80	200	10	3
Şavşat	75	200	10	3
Yusufeli	80	200	10	3

Yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin hesaplanmasında, aynı kişiye ait tarımsal arazilerin farklı sınıflarda olması halinde, her ilçe için Kanun ile farklı sınıftaki araziler için belirlenmiş yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin birbirlerine oranlaması ile elde edilen sınıflar arası dönüştürme katsayıları dikkate alınır.

Artvin İl ve İlçeleri için sınıflar arası dönüştürme katsayıları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Artvin (İl/İlçe)	Sulu Arazi (da)	Kuru Arazi (da)	Dikili Arazi (da)	Örtü Altı Arazi (da)
Ardanuç	75	200	10	3
Arhavi	75	200	10	3
Borçka	80	200	10	3
Hopa	75	200	10	3
Merkez	70	180	10	3
Murgul	80	200	10	3
Şavşat	75	200	10	3
Yusufeli	80	200	10	3

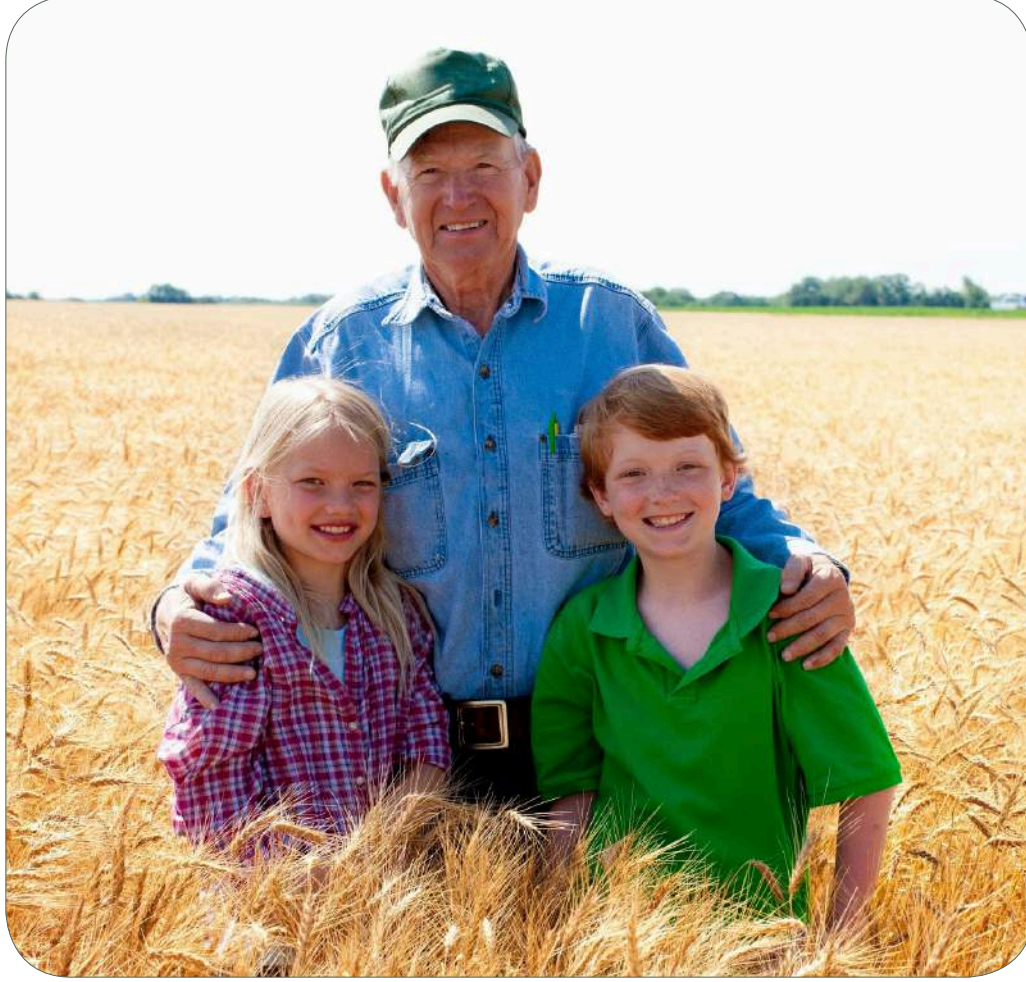
Artvin Merkez ilçesi için örnek hesaplama;

Artvin (Merkez)	Kuru Arazi (da)	Sulu Arazi (da)	Dikili Arazi (da)	Örtü Altı Arazi (da)	Toplam Arazi (da)	Yeter Gelirli Arazi Miktarı (da)
Mevcut Arazi (da)	34	2	7	1	44	(180 da kuru arazi)
Katsayılar	1,0	2,57	18,00	60,00		
Arazilerin kuru arazi cinsinden dönüştürülmüş hali (da)	34,00	5,14	126,00	225,14		
SONUÇ	180 Da'm Üzerindeki araziler satılabilir. 45,14 da kuru araziye tekabül eden araziler yani 34 da kuru arazi ile 2 da sulu arazi ayrı ayrı veya ikisi birlikte satılabilir.					

C- Mülkiyeti aynı kişiye ait, sınırdaş olan tarımsal arazilerin ekonomik bütünlük teşkil ettiği kabul edilir. Ancak, sınırdaş arazilerin toplam miktarları, (a) bendinde belirtilen büyüklüklerin altında olması halinde ekonomik bütünlük teşkil etmez.

D- Paylı tarım arazilerinde kişinin tarım arazisi içindeki pay miktarı dikkate alınarak ekonomik bütünlük değerlendirilmesi yapılır.

E- Paylı tarım arazileri sınırdaş olarak değerlendirilemez.

3-Yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüğü: Bölge farklılıkları göz önünde bulundurularak il ve ilçelerin Kanuna ekli (1) sayılı listede belirlenen yeter gelirli tarımsal arazi büyüklükleridir. Tarımsal araziler bu Kanuna ekli (1) sayılı listede belirlenen yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin altında ifraz edilemez, bölünemez. Tarımsal arazilerin bu niteliği şerh konulmak üzere Bakanlık tarafından ilgili tapu müdürlüğüne bildirilir. Yeter gelirli tarımsal arazi büyüklüklerinin hesaplanmasında, aynı kişiye ait ve Bakanlıkça aralarında ekonomik bütünlük bulunduğu tespit edilen tarım arazileri birlikte değerlendirilir. Yeter gelirli tarımsal arazilerin ekonomik bütünlüğe sahip olmayan kısımları Bakanlığın izni ile satılabilir. Bilimsel gelişmeler ve günün koşullarına göre bu Kanuna ekli (1) sayılı listede Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile değişiklik yapılabilir.

Devir işlemleri yapılırken;

1- Aynı kişiye ait birden fazla tarımsal arazi olması halinde, ekonomik bütünlük değerlendirilmesi sonrasında tarımsal arazilerin ekonomik bütünlüğe haiz olmayan kısımlarının devrine izin verilebilir.

2-Paylı tarım arazilerinde, payın tamamının bir veya birden fazla paydaşa devri halinde, ekonomik bütünlük ve yeter gelirli tarımsal arazi büyüklükleri ile ilgili değerlendirme yapılmaksızın bu arazilerin devrine izin verilir.

Mirasa konu tarımsal arazilerde ise, mülkiyetin devri esastır.

Mirasçılar mirasa konu tarım arazilerinin mülkiyeti devir işlemlerini

mirasın açılmasından itibaren bir yıl içinde aşağıda belirtilen şekillerde gerçekleştirebilir.

a) Asgari tarımsal arazi büyüklüğü ve yeter gelirli arazi büyüklüğü kriterleri dikkate alınarak bir veya birden fazla mirasçıya devrini kararlaştırabilir.

b) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medenî Kanununun 373 ila 385 inci maddelerine göre noter senedi ile aile malları ortaklığı veya kazanç paylı aile malları ortaklığı kurabilirler. Noter senedinin bir örneği tapu müdürlüğüne ibraz edilerek, söz konusu ortaklık tapu kütüğünün beyanlar hanesine işlenir.

c) Mirasçılarının tamamının miras payı oranında hissedarı oldukları 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre limited şirketi kurabilirler.

ç) Mirasçılar, mirasa konu tarım arazilerinin üçüncü kişilere satışını gerçekleştirebilirler. Mirasçılar tarafından tarımsal arazilere ilişkin mülkiyet devirlerinin bir yıl içinde tamamlanmaması veyetkili sulh hukuk mahkemesi nezdinde dava açılmaması durumunda, Bakanlık tarafından mirasçılara Kanun hükümlerinin uygulanması için üç aylık süre verilir. Bu süre sonunda da devir işlemlerinin tamamlanmaması durumunda, Bakanlık resen veya bildirim üzerine bu yerlerin istemde bulunan ehil mirasçıya, ehil mirasçı olmaması durumunda en fazla teklifi veren istekli mirasçıya devri, aksi hâlde üçüncü kişilere satılması için ilgili sulh hukuk mahkemesi nezdinde dava açabilir.

Mirasçı veya Bakanlık tarafından dava açılması durumunda sulh hukuk hâkimi;

a) Tarımsal arazi veya yeter gelirli tarımsal arazi mülkiyetinin; Kişisel yetenek ve durumları göz önünde tutulmak suretiyle 10 uncu madde ile tespit edilen ehil mirasçıya tarımsal gelir değeri üzerinden devrine, birden çok ehil mirasçının bulunması hâlinde, öncelikle asgari geçimini bu yeter gelirli tarımsal arazilerden sağlayan mirasçıya, bunun bulunmaması hâlinde bu mirasçılar arasından en yüksek bedeli teklif eden mirasçıya devrine, ehil mirasçı olmaması

hâlinde, mirasçılar arasından en yüksek bedeli teklif eden mirasçıya devrine karar verir. Tarımsal gelir değeri, davanın açılış tarihi dikkate alınarak hesaplanır.

b) Birden fazla ehil mirasçı olması ve bu mirasçılarının miras dışı tarımsal arazilere sahip olması durumunda, bu mirasçılarının mevcut arazilerini yeter gelirli büyüklüğe ulaştırmak veya bu arazilerin ekonomik olarak işletilmesine katkı sağlamak amacıyla hâkim, tarım arazilerinin yeter gelir büyüklüğünü aramaksızın bu mirasçılara devrine karar verebilir. Hakim, mirasçılarının mevcut arazileri ile devri yapılacak mirasa konu araziler arasında ekonomik bütünlük ve yeter gelir arazi büyüklüğü kriterlerini dikkate alarak karar verir.

c) Mirasa konu yeter gelirli tarımsal arazinin kendisine devrini talep eden mirasçı bulunmadığı takdirde, hâkim satışına karar verir. Bu suretle yapılacak satış sonucu elde edilen gelir, mirasçılara payları oranında paylaşılır.

ç) Yeter gelirli tarımsal araziler birden çok yeter geliri sağlayan tarımsal arazi büyüklüğüne bölünebiliyorsa, sulh hukuk hâkimi bunlardan her birinin mülkiyetinin, yukarıda belirtilen hükümler çerçevesinde mirasçılara ayrı ayrı devrine karar verebilir. Mahkeme kararı kesinleşinceye kadar, mirasçılarının Kanunun öngördüğü şekilde anlaşmaya vardıklarını yazılı olarak Mahkemeye sunmaları durumunda, dava anlaşma hükümlerine göre sulh yolu ile sonlandırılır.

EKİM

SEBZECİLİK

- Seralarda hıyar, domates, biber gibi ürünlerin hasadı tamamlanır.
- Örtüaltında kıvırcık dikimi yapılır.
- Sonbahar sebzelerde görülecek hastalık ve zararlılarla mücadele yapılır.
- Çeşitli sebzelerin hasadı ambalajı, pazara sevki ve değerlendirilmeleri yapılır.

MEYVECİLİK

- Çay bahçelerinde 3. kesim çay hasadı bitirilir.
- Fındıkta hasat sonrası bahçe temizliği yapılır. Fındık bahçelerinden toprak numunesi alınır ve devam edilir. Fındık zararlıları için ilaçlama yapılır.
- Elmalarda ve Trabzon hurmasında hasat işlemleri devam eder.
- Sonbahar dikimi için fidan çukurları açılır. Fidanların sökümü ve bazı bölgelerde dikimleri yapılır. Zeytinin, turfanda turunçgillerin hasadı başlar.

HAYVANCILIK

- Hayvanların ahırlarda havalandırma, temizlik, dezenfeksiyon ve badanalama devam eder. Onarımları yapılır.
- Hayvanların yemlemelerine çeşitli yemler üzerinden devam edilir. Ve yeşil yemlerin sağmal ineklere verilmesine çalışılır.
- Hayvan hastalıklarına karşı koruyucu tedbirler alınır, mücadele yapılır.

ARICILIK

- Kovanlar soğuk bölgelerde kışlık yerlerine nakledilir. Kış dinlenmesine bırakılmadan temizlenir, içindeki yabancı maddeler atılır.
- Arılarda görülebilecek hastalıklara karşı mücadele yapılır.
- Bal hasadı bu ay bitirilir.

KASIM

SEBZECİLİK

- Seralarda kıvırcık dikimi tamamlanır.
- Mücadele işlerine kışlık sebzelerde devam edilir.
- Son sebzeler hasat edilerek ambalajlanır, muhafaza edilir ve değerlendirilir.

MEYVECİLİK

- Fındıklarda sonbahar budamasına başlanır.
- Boş tarla ve fındık bahçelerinden toprak numunesi alınır ve devam edilir.
- Çay bahçelerinde budama işlemlerine başlanır.
- Fındık ve çay bahçelerinde ahır (çiftlik) gübresi uygulamasına başlanır.
- Toprak tahlilleri sonucuna göre gerekiyorsa kireçleme uygulaması yapılır.
- Bazı bölgelerde fidan çukurları açılmasına devam edilir.
- Fidan dikimine başlanır. Aşılı fidanlar tercih edilmelidir.
- Turunçgil dal yanıklığı ve kahverengi meyve çürüklüğüne karşı mücadele edilir.
- Turunçgiller ve zeytinlerde hasada başlanır.
- Yeşil zeytin hasadı bitirilir.

HAYVANCILIK

- Ahır ve ağıllarda onarım ve bakım yapılır.
- Hayvanlar çeşitli yemlerle beslenirler..
- Hayvan hastalıkları ile mücadeleye devam edilir.

ARICILIK

- Arılar yeteri besin bırakılmış kovanlarda kış uykusuna bırakılır.
- Hasad edilmiş ballar piyasaya sevk edilir.

ARALIK

SEBZECİLİK

- Seralarda kıvırcık hasadına başlanır.
- Seralarda sulama, muhafaza ve çeşitli bakım işleri yapılır.
- Kışlık sebzelerin hasadı, ambalajı ve değerlendirilmesi yapılır.

MEYVECİLİK

- Fındıkta budama ve ayıklama işlemlerine devam edilir.
- Boş tarla fındık ve meyve bahçelerinden toprak numunesi alınır ve devam edilir.
- Çay bahçelerinde budama işlemleri tamamlanır.
- Fındık ve diğer meyvelerde ahır (çiftlik) gübresi uygulamasına devam edilir.
- Toprak tahlilleri sonucuna göre gerekiyorsa bu ay sonlarına doğru fosfor ve potasyumlu gübre uygulaması yapılır.
- Kireç ve fosfor uygulaması arasında 2-3 aylık bir surenin olmasına dikkat edilir.
- Zeytin hasadı bitirilir.
- Sıcak yerlerde fidan çukurları açılır.
- Fidan temini için çalışmalar yapılır.
- Uygun havalarda sert çekirdekli meyvelerin budanması yapılabilir
- Turunçgillerde dökülen meyveler toplanır hastalıklı meyveler imha edilir.

HAYVANCILIK

- Ahır ve ağıllarda bakım işlerine devam edilir.
- Çeşitli yemlerle hayvanlar ahırlarda beslenir. Ahırlarda silaj yemleri kullanılmaya başlanır. Pancar küspeleri özellikle süt ineklerinin beslenmesinde kullanılır. Gebe hayvanlara özel yemleme uygulanır.
- Erken doğumlar için gerekli hazırlıklar yapılır.
- Çeşitli hayvan hastalık ve ahır zararlıları ile mücadele edilir.

ARICILIK

- Arılar kovanlarda kış dinlenmesine terk edilir.